
TALEPUNKT: SAMRÅD D

Til: Udenrigsministeren J.nr.: 2016 - 47136
Fra: EUN Dato: 29. november 2016
Emne: Samråd i Udenrigsudvalget den 1. 12. 2016: ”Vil ministeren gøre rede for formålet med EU’s East StratCom Task Force’s arbejde, for Danmarks interesser i det, samt for om ministeren mener, at dette arbejde bør støttes af Danmark?”

Jeg takker for spørgsmålene om East StratCom Task Forcen og henviser også til min forgængers tidligere skriftlige besvarelse af lignende spørgsmål fra Europaudvalget fra samme spørger. De svar er jeg enig i.

Til indledning vil jeg gerne komme ind på baggrunden for oprettelsen af Task Forcen. At der fra Rusland udgår systematisk brug af misinformation i form af løgne – det vil sige påviselige og bevidste usandheder - som spredes i ond tro og med et ønske om en skadelig virkning, er ikke et nyt fænomen. Men fænomenet fik med Ruslands aggression i Ukraine en ny og større dimension som led i en hybrid krigsførelse. Med misinformation skabtes fjendebilleder, splid og konflikt mellem befolkningsgrupper. Fakta og objektivitet blev forsøgt undermineret, som vi så det efter den modbydelige nedskydning af et malaysisk rutefly. Misinformation er blevet et centralt værktøj i den russiske kampagne mod den vestligt-orienterede og demokratisk valgte ukrainske ledelse. Den fremstilles konsekvent som et udueligt fascistisk styre indsat efter et vestligt orkestreret kup.

Den effektivitet, hvormed Ruslands misinformationskampagne i relation til Ukraine blev ført, skabte frygt og bekymring i EU, ikke mindst i de baltiske lande med deres store russisktalende mindretal. Med EU's skarpe reaktion på Ruslands uacceptable og ulovlige annektering af Krim og destabilisering af Østukraine, og EU's efterfølgende indførelse af sanktioner, blev den russiske smædekampagne også med eftertryk vendt mod EU.

EU manglede et modtræk. Derfor tog EU i foråret 2015, bl.a. på dansk foranledning, initiativ til oprettelsen af East StratCom Task Forcen. Den fik til formål at afsløre russisk misinformation, fremme viden om EU og støtte uafhængige medier i EU's østlige partnerlande. Altså et meget bredt mandat.

Task Forcen har siden, med få ressourcer - aktuelt 11 ansatte og uden eget budget - gjort et vældigt godt stykke arbejde. De fleste ansatte arbejder med at fremme korrekt viden om EU og EU's værdier. Det vi med et fagudtryk kalder Public Diplomacy. Task Forcen har etableret en russisksproget hjemmeside, der er blevet den næstmest besøgte af EU's fælles udenrigstjenestes hjemmesider. Den har produceret en række russisksprogede videoklip om EU. Blandt andet en præsentation af EU's sanktionspolitik, der alene i juni måned havde 240.000 seere. Den har styrket EU's institutioner i deres arbejde med strategisk kommunikation i partnerlandene.

Mest opmærksomhed har rettet sig mod Task Forcens rolle som mytedræber. Task Forcen dokumenterer løbende misinformation, der indsamles via

et netværk af ca. 500 kontakter. Resultatet udgives i to ugentlige nyhedsbreve. Nylige eksempler fra en periode i starten af november omfatter en lang række historier om, at Vesten forbereder krig mod Rusland. På Moskva-tro nyhedshjemmesider forlød det, at NATO forberedte angreb på Rusland, og at Hillary Clinton ville starte krig mod Rusland, hvis hun blev præsident. På en stor russisk tv-kanal forlød det, at Estland forberedte krig mod Rusland, og at den ukrainske præsident havde opfordret til et militært angreb på Rusland.

Problemet her er ikke den enkelte historie i sig selv. Men den massive misinformation om forberedelser til krig mod Rusland, der, i sammenhæng med andre tiltag, er med til at skabe et fejlslagt og farligt fjendebillede. Der er jo ikke tale om lødig journalistik og debat i form af holdninger eller alternative vinkler på faktuelle sandheder. Nej, der er tale om myter og løgne, som kan og skal pilles fra hinanden. Og det bidrager East StratCom Task Forcen til.

Der skal ikke herske tvivl om, at også den danske regering ser med stor bekymring på det russiske styres brug af misinformation. Den bruges strategisk, og Rusland kan med ressourcestærke statskontrollerede medier udbrede misinformation i stor skala, i og uden for Rusland. På nettet arbejder et stort korps af såkaldte russiske trolde på at sprede misinformation og forurene debatten på nyhedssider og sociale medier.

Udfordringerne for Vesten er mange. Russisk misinformation er med til at underminere tilliden til medierne, også i vores del af verden. Den søger at obstruere en demokratisk debat baseret på fakta og objektivitet. Den fremstiller et billede af Vesten i opløsning og forfald. Og den puster til ilden, hvor befolkningsgrupper er sårbare overfor hadkampagner og intern konflikt. Med misinformation og andre virkemidler søger Rusland at slå sprækker i det europæiske samarbejde og påvirke udviklingen i EU-landene, i USA og i forholdet mellem landene.

At vi omsider har erkendt omfanget af den russiske misinformation, betyder ikke, at vi har fået styr på den. Tværtimod, truslen er voksende. Også efterretningstjenester følger situationen tæt. Både Tysklands og UK's efterretningstjenester har i offentlige udtalelser og i stærke vendinger advaret om truslen fra Ruslands brug af misinformation og propaganda.

Udviklingen i vestlige lande med voksende populisme og mistillid til myndigheder skaber desværre god grobund for, at denne misinformation trives og udbredes. Det hører også med til billedet, at visse politiske kræfter i vestlige lande bidrager til og viderebringer misinformationen.

Så hvad gør vi? Efter min mening er der brug for en bredspektret indsats. East StratCom Task Forcens arbejde er vigtigt, og jeg hilser velkommen, at der nu er allokeret flere midler til EU's arbejde med strategisk kommunikation på initiativ af Europaparlamentet. Men det arbejde kan ikke stå alene. Vi støtter også det arbejde med strategisk kommunikation, der fin-

der sted i NATO. Vi bidrager til de aktiviteter, bl.a. i Baltikum, som støttes via Nordisk Ministerråd efter Danmark fik emnet på dagsorden under vores formandskab sidste år. Vi støtter også gennem vores eget naboskabsprogram fremme af uafhængige medier og et pluralistisk medielandskab i Ukraine og enkelte andre Østpartnerlande. På det område vil jeg styrke og fokusere vores indsats fremadrettet.

Der findes ikke nogen snuptagsløsninger eller fejlfri vidundermidler i kampen mod russisk misinformation. Vi står overfor et langt sejt træk. Og det er jeg glad for, at vi fra dansk side bidrager til.